

Mindre slöseri – klart lönsamt

ENERGI RÅDGIVARNA tycker att det tåg som ska driva på energieffektiviseringen måste öka farten och att alla som står på perrongen måste kliva på!

Det finns många som vill mycket i Sverige – men det finns dessvärre också många som bromsar upp. Att minska energianvändningen innebär inte minskad tillväxt eller att det blir så dyrt så att vi inte får några pengar över.

Tvärtom!

Vi skapar en möjlighet till många nya gröna jobb och det finns många exempel på att energieffektivisering inte innebär höga kostnader utan vinster i form av lägre drift- och underhållskostnader och ett bättre inomhusklimat.

Vid årets kongress på Elmia Fastighet i Jönköping 24 - 25 september har vi som tema *Nej till slöseriet – hur lönsamt som helst!*

Vi vill där lyfta fram dem som har gjort något riktigt bra och visa hur det är möjligt att genom-

föra lyckade energieffektiviseringar med god lönsamhet.

Vi kommer att få lyssna på flera företag som har varit kreativa och initiativrika och skapat lösningar som har minskat energianvändningen framför allt genom att tänka smart och nytt och inte alls huvudsakligen genom att bända upp plånboken. Sånt gillar vi!

På vår kongress kommer du att bli fylld av positiv inspiration, laddad med argument och erfara en känsla av att det är möjligt att spara energi och att det kan leda till ett miljövänligare samhälle.

Missa inte detta lysande tillfälle att träffa andra inom branschen som passioneras av den spännande utveckling som sker på energieffektiviseringsområdet.

Du som varit med förr vet att det är här man deltar i informationsutbytet om det senaste inom verklig energieffektivisering!

DET ÄR OCKSÅ HÄR VI kommer att offentliggöra vem som i år utses till *Årets energirådgivare!*

Hela programmet hittar du längst bak i det här numret av Dialog och också på EnergiRådgivarnas hemsida där du kan anmäla dig till kongressen som i vanlig ordning är öppen för alla som är intresserade av energieffektivisering.

Den som anmäler sig till kongressen får gratis entrébiljett till Elmia Fastighet, något som Elmia bjuder kongressdeltagarna på.

DET ÄR TREDJE GÅNGEN I RAD som Elmia Fastighet blir plattformen för EnergiRådgivarnas kongress. Det är där vi når dem vi vill nå.

Energieffektivisering av lokaler och bostäder kommer att vara i fokus för fastighetsbranschen och kommer att vara så under överskådlig framtid för att Energieffektiviseringsdirektivets krav ska kunna förverkligas.

Birgitta Govén

Ordförande EnergiRådgivarna
15 augusti 2013

Anmäl dig nu till EnergiRådgivarnas kongress 24-25 september på Elmia Fastighet i Jönköping!

Programmet längst bak i Dialog!

FOTO: ESTER SORRI

Energilunch/frukost i Borås Sickla och Göteborg

Bli medlem i Energi-
Rådgivarna! Anmäl dig på
www.energiradgivarna.se

Visning av test- villa på SP i Borås, 29 augusti

I samband med att SPs nya forskningsvilla monteras på plats i Borås bjuder SP och EnergiRådgivarna in till ett lunchseminarium.

Vi får en genomgång av konceptutvecklingen för framtidens småhus gällande energi, byggteknik, LCA och LCC. Efter det blir det besök på byggplatsen där huset under dagen tar form. Huset byggs inom ramen för EU-projektet New Energy Efficient Demonstration for Buildings www.need4b.eu

11.00 Föreläsning om huset och konceptet

11.30 Besök på byggplats där prefab-huset monteras under dagen

12.00 Lunch till självkostnadspris i SPs restaurang

Plats: SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, Brinellgatan 4, Borås. Lokal: Galileo, hus 1,

Anmälan senast 24 augusti till Lisa Ossman lisa.ossman@sp.se

Energifrukost hos Ateljé Lyktan i Sickla, 6 sept

Energifrukost och energieffektiv belysning! Vi kommer få en information om allt det senaste inom energieffektiv belysning.

Armatyrer och teknik för både inomhus- och utomhusbruk kommer att visas. Du kommer också få möjlighet att bli inspirerad i Ateljé Lyktans nya Showroom i Sickla.

Plats: Hesselmans Torg 9, Sickla
Anmälan senast 3 sept till birgitta.goven@aton.se 070-210 14 44

Sprid info om
våra energi-
träffar
genom
Facebook!

Mer info på
hemsidan
också.

Energifrukost hos Miele i Göteborg 17 oktober

Vi träffas hos Miele i Hisings Backa där vi får en visning av deras energieffektiva sortiment.

Tid: 7.30 - 9.00. Frukost serveras från 7.30, presentation från kl. 8.00

Plats: Miele, Lisa Sass Gata 1, Hisings Backa

Mer info: <http://www.miele.se/se/hushall/51893.htm>

Anmälan: Senast 10 oktober till maria.perzon@bengt Dahlgren.se

Beställ hem värnings- broschyren

Finns att beställa hem från EnergiRådgivarnas kansli.

Bra att ha vid olika evenemang där det är möjligt att värva medlemmar och informera om EnergiRådgivarna!

Alla som på något sätt jobbar med energieffektivisering borde vara med i EnergiRådgivarna.

I synnerhet du!

Prenumerera på Ekodesigns nyhetsbrev!

Prenumerera gratis
på **Energimyndighe-
tens nyhetsbrev** för
energirådgivare!

Tipsa Dialog!

Välkomna att tipsa oss om nyheter som kan vara intressanta att läsa om för andra medlemmar i EnergiRådgivarna. Mejla till jesper.peterson@naturskyddsforeningen.se eller till yrsa@bahnhof.se.

www.energiradgivarna.com
S:t Göransgatan 84
112 38 Stockholm
tel: 08 - 343245
kansliet@energiradgivarna.com

Anna Jivén är ny ledamot i styrelsen

Anna Jivén, 39 år, Göteborg, valdes in i styrelsen för EnergiRådgivarna vid föreningens årsmöte i våras.

ANNA JIVÉN ÄR KONSULT och jobbar med affärsutveckling och strategisk kommunikation inom förnyelsebar energi. Hon är ny medlem för i år både i själva föreningen och i styrelsen.

Hur vill du bidra med som styrelseledamot i EnergiRådgivarna?

– Jag vill att vi skall bli mer synliga, och bättre på att ta debatten om energieffektivisering.

Vad tycker du att EnergiRådgivarna borde göra för att fler ska bli medlemmar i föreningen?

– Fortsätta med våra intressanta frukostseminarier. Väldigt bra form att träffa andra intresserade av energieffektiviseringsfrågor, tycker jag!

Vad tycker du att EnergiRådgivarna borde göra för att skynda på energieffektiviseringen av Sverige?

– Jag tror vi kan hjälpa till med att göra frågan mer lättförståelig. Jag tror också att vi kan vara en länk mellan kunskap och handling, mellan dem som är superexperter och dem som skall utföra själva jobbet, och behöver hjälp att ta rätt beslut.

Vad är det bästa med energieffektivisering?

– Att man gör något smart, för vem vill inte vara smart? Och samtidigt sparar på resurser.

Så önskar jag att Sveriges energiförsörjning ser ut om tio år:

– Om tio år önskar jag att vi har etablerat en ambitiös energipolitik som är på god väg att ta oss mot ett resurseffektivt 100% förnybart energisystem.

MER PÅ GÅNG:

29-30 aug, Stockholm. **Utomhusbelysning '13**. Här erbjuds fördjupade kunskaper kring frågor som rör nyinvestering av belysning för utomhusmiljö.

4-5 sept, Göteborg. **Fastighetsmässan i Göteborg**.

10 sept, Stockholm. **Ljusdagen 2013**. Tema: Belysning i byggprocessen. Bland annat kommer representanter från hela byggkedjan att dela med sig av sina erfarenheter och diskutera hur vi kan stärka belysningens position. Arr Belysningsbranschen.

11-12 sept, Kista. **Ekobyggmässan**. Miljöcertifierade hus och stadsdelar, gröna byggmaterial, hållbara avfallslösningar, stadsodlingar och smarta hus - det händer mycket inom områdena hållbar stadsutveckling och ekologiskt byggande

Elmia Fastighet 24-26 september. Jönköping.

24-25 september. **Energirådgivarnas kongress på Elmia Fastighet i Jönköping**. Missa inte detta tillfälle till ny kunskap och en massa inspiration inför den kommande mörkare årstiden! Hela programmet längst bak i Dialog och på EnergiRådgivarnas hemsida.

25-26 september, Tällberg. **Mindhouse Park Renewable Energy 2013**. Två laddade dagar av sol, vind & vatten – ett event för förnyelsebar energi.

15-16 oktober, Stockholm. **Så renoveras hus byggda 1950-1975**. Seminarium om möjligheter och förutsättningar att renovera flerbostadshus från perioden. Dag 2 har som tema energieffektivisering och praktikfall. Arr: Svensk Energiutbildning.

15-17 oktober, Göteborg, Chalmers. **Passivhus Norden 2013**. Späckat med seminarier, workshops och studiebesök. 6:e passivhuskonferensen i Sverige. Detta år kommer den nordiska plattformen för nätverkande att särskilt fokusera på alla befintliga flerbostadshus som behöver renovering inom en snar framtid och hur man ska planera och bygga energieffektiva stadsdelar blandade med nya och befintliga byggnader. På engelska och svenska.

7 nov, Karlskrona. **EnergiTing Sydost**. Temat för årets Energiting Sydost är mat och klimat ur energi- och transportperspektiv. Hur mycket energi används egentligen vid vår matproduktion?

Det är en påtagligt nöjd Tomas Dahlman som tar emot EnergiRådgivarnas Birgitta Govén i Electrolux-koncernens huvudkontor på Kungsholmen, Stockholm.

Electrolux satsar på energieffektiva fabriker

”Systematisk, framgångsrik energieffektivisering i Electrolux”

Tomas Dahlman, Electrolux, kommer till EnergiRådgivarnas kongress 24 september och berättar om hur företaget med enkla medel och envishet lyckats minska energinotan.

Energieffektiviseringen i koncernens fabriker har gått som en raket rakt igenom den globala verksamheten och visade 2012 en energiminskning på runt 28 procent för hela koncernen jämfört med 2005, trots en ökning med 11 fabriker under det sista året. Resultat i världsklass. Och Tomas Dahlman, globalt energiansvarig, som leder arbetet kan ta åt sig en stor del av äran.

TILL ATT BÖRJA MED: 28 procent låter inte det nästan lite för bra? Är det verkligen sant och hur är det i så fall möjligt?

Det korta svaret är: systematisk, tålmodig kartläggning, mätning och rapportering. Belöningen är såväl lägre produktionskostnader som internationella utmärkelser: Electrolux anses idag som bäst i klassen i en rad rankingar när det gäller hållbarhet, energi och miljötank.

Men vi tar den långa versionen! Electrolux har i snart tjugo års

tid sysslat med energimärkning. Produkterna blir hela tiden allt mer energisnåla; i dag kan man köpa kylskåp som inte drar mer än 50 kWh per år!

Men förutom att tillverka energisnåla produkter vill man också spara energi ute på fabriker i Europa, Mellanöstern och Afrika, Latinamerika, Nordamerika och Asien. 2007 drog Electrolux-koncernen därför igång ett globalt program där målet var att spara 15 procent energi till 2009 med 2005 som basår.

– Man bestämde sig för att alla fabriker skulle jobba med samma riktlinjer, alla skulle mäta och rapportera på samma sätt berättar Tomas Dahlman.

– Av erfarenhet vet man att det går att spara 10-15 procent bara genom att ändra sitt beteende. Vi visste att vi skulle klara det ganska lätt med rätt verktyg och uppföljning.

– Visserligen kunde det se olika ut från fabrik till fabrik, några kanske skulle spara bara några få procent, några över 20 procent, men sammantaget, på koncernnivå, kunde man landa på 15 procent.

– Men efter ett tag bestämde vi oss för att inte ha ett absolut mål på att exempelvis en fabrik skulle spara 15 procent, utan vi gick över till att jobba med ett relativt mål i stället. Det bestämdes att

man skulle spara 15 procent *per producerad enhet*.

EFTERSOM HELA ELECTROLUX-koncernen skulle med på tåget började man med att skapa en *Green spirit*-grupp med sex sektorsledare, där varje ledare fick ansvar för sina fabriker i sin region: en person per sektor för vitvaror i Latinamerika, Asien, Nordamerika och Europa, en person för dammsugare och småapparater och en för professionella produkter. Electrolux har 58 fabriker i dagsläget.

Green spirit-gruppen trimmades in med ett tiotal globala workshops under några månader för att alla skulle vara överens om hur man skulle jobba.

Man började med att följa upp energianvändningen per energikälla, framförallt naturgas och el, och sedan identifierade man de största energianvändarna på fabriker.

När väl detta var gjort så började man med *beteendeförändringar*. Till exempel kunde man bestämma att en person på fabriken skulle börja en kvart senare än de andra och sluta en kvart senare: den personen fick i uppgift att stänga ner och släcka allt som inte skulle vara på till nästa dag.

I VARJE FABRIK FINNS en Green spirit-hörna där man med grafer tydligt kan se hur just den fabriken jobbar mot sitt mål. Det framgår vem som är ansvarig, vilka åtgärder som genomförts, vilka som är på gång, vilka resultat man uppnått. För att få de anställda att engagera sig i sparbetet har man interna tävlingar på de lokala fabriker av typen *suggest & win*.

– På vissa fabriker jobbar man med olika uppgifter olika veckor av typen: Den här veckan letar vi efter tryckluftsläckor, den här veckan kollar vi att allt är släckt.
– Ett enkelt, systematiskt gnetande som inte låter märkvärdigt,

Till exempel kunde man bestämma att en person på fabriken skulle börja en kvart senare än de andra och sluta en kvart senare: den personen fick i uppgift att stänga ner och släcka allt som inte skulle vara på till nästa dag.

men som ger stora resultat.

– Rätt energitänk med rätt beslut ger alltid bra resultat, konstaterar Tomas Dahlman.

FÖRSTA 15 PROCENTS-MÅLET uppnåddes redan 2008 istället för 2009. Istället för att slå sig till ro och tycka att det här var bra satte man direkt upp ett nytt mål 2008: 2012 skulle man ha sparat ytterligare 15 procent.

Det målet nåddes 2011 och några tyckte då att minskade energikostnader i runda slängar 300 miljoner SEK per år kunde väl räcka...

Men idag är hållbarhetstänket så djupt förankrat inom Electrolux att det hela tiden både kan och måste fortsätta att genomsyra hela koncernen:

– Vi vill vara ”sustainability leader” i hela vår sektor. Vi måste vara trovärdiga även på produktionsnivå, inte bara när det gäller våra slutprodukter.

– Vi ska ha gemensamma regler för hela koncernen – en utmaning när nya fabriker, ibland mindre koncerner köps upp och ska införlivas i den nya Electrolux-energipar-kulturen.

– Vi måste värda varumärket. Vi har varit sektorledande de senaste sex åren för Dow Jones Sustainability Index.

– Och vi vill hela tiden bli

bättre, säger Tomas Dahlman.

– Därför bestämde vi att vi skulle spara ytterligare 15 % fram till 2015, men att vi då skulle jobba med *individuella planer för varje enskild fabrik* utifrån hur det ser ut lokalt.

Nu räcker det inte med att ändra beteendet utan nu måste vi ha genomtänkta investerings- och underhållsplaner.

Därför har man tagit fram handböcker för varje nyckelprocess, som till exempel plastbearbetning och målning. Alla maskiner i samtliga fabriker finns listade och specade bland annat vad gäller energiprestanda.

Vilket inte hindrar att man fortfarande jagar energitjuvar på nätterna och kollar tryckluft!

FÖR ATT UPPMUNTRA de lokala fabriker att jobba med förbättring och kvalitetshöjande har man också en *Green spirit-certifiering* med olika nivåer inom Electrolux-koncernen.

– Idag har nästan hälften av fabriker redan uppnått guld-nivån och en fabrik i Ungern har nått platina, något som vi och ungrarna är mycket stolta över.

NÄR MAN DROG IGÅNG energieffektiviseringsarbetet kunde man se om det var någon fabrik som inte riktigt var med, som inte hade någon eldsjäl.

Men idag är systemet så pass etablerat inom Electrolux, att han inte tror att det är lika beroende av om någon eldsjäl slutar.

– När man startar upp ett energieffektiviseringsarbete behövs det ett team som är på, framhåller Tomas Dahlman. Och man behöver support högt uppifrån i organisationen.

– Uppföljning är nyckeln till framgång, slår Tomas Dahlman fast. Och man måste sätta upp tydliga mål som alla kan förstå. I Electrolux är *energi per producerad enhet* ett mått som Electrolux-anställda förstår.

Birgitta Govén ställde frågorna, Yrsa Westerlund antecknade

”När man startar upp ett energieffektiviseringsarbete behövs det ett team som är på. Och man behöver support högt uppifrån i organisationen.”

Tanketorka i regeringsförslaget om implementering av EED?

EU har visat att det finns en stor lönsam potential för effektivisering och som vi inte utnyttjar. Minst tjugo procent säger de. Vi skulle kunna bli rikare, miljövänligare och tryggare utan att behöva ge avkall på något av det som vi är vana vid och kallar välfärd.

IEA HAR I SIN RAPPORT om energiläget i världen, World Energy Outlook 2012, visat att bara genom att göra lönsamma effektiviseringsåtgärder världen över skulle man nästan kunna klara det så kallade tvågradersmålet när det gäller global uppvärmning.

Det kostar ingenting – mer än lite tankemöda och att bryta några invanda mönster. Dessutom, säger IEA, skulle vi skapa fler jobb och ge mera välfärd åt fler.

Så man tycker att genomförandet av EUs direktiv (EED) borde vara det mest attraktiva man kan tänka sig för en politiker. Serverad räkmacka med extra allt – levererad vid dörren!

Det är dock inte det intryck man får av regeringens förslag till hur det skall gå till i Sverige. Det är nu på remiss och svaren skall vara inlämnade den 16 september.

I DET SVENSKA FÖRSLAGET försöker man minska den svenska andelen av energisparandet bland

annat med argument att tidigare åtgärder redan skördat en del av potentialen. Sverige uppfyller sitt beting (kumulerat 75,6 TWh under åren 2014-2020) så här menar man i beräkningar från Energimyndigheten:

a) **Skatter** skall svara för drygt 24 TWh (d.v.s. en tredjedel), denna effekt är en följd av ett beräkningssätt där svenska skatter skiljer sig från de som gäller i EU i övrigt.

b) **Paket för offentlig sektor** skall leverera 16 TWh (d.v.s. drygt en femtedel). Man resonerar om att befintligt stöd till kommuner skall utgå om de binder sig vid vissa mål

c) **Fastighetspaketet** vars del är 9,5 TWh (d.v.s. 13 %). Här föreslås att förstärka och utvidga fastighetsnätverk utgående från erfarenheterna från BEBO och BELOK

d) **Näringslivspaketet** som uppgår till nästan 20 TWh (d.v.s. en dryg fjärdedel). Detta skall byggas upp av tre delar: (1) Energikartläggningscheckar, EKC, (2) PFE Light och (3) PFE Plus

e) **Hushålls och energibolagspaketet** till sist motsvarar gott och väl 13 TWh (d.v.s. bortemot 20%).

NÄR MAN RÄKNAR kumulativt 75 TWh så motsvarar det drygt 19 TWh per år eller motsvarande 5% (se figur ovan) av energianvändningen vilket är LÅNGT ifrån de 20% som direktivet siktar till. Bland de paket som finns med så är det fastighetspaketet som har

mest trovärdigt innehåll och totalt är det nog säkrare att anta att det blir 8 TWh per år!

DEN ENDA PUNKT där man ser att regeringsförslaget är riktigt följsamt mot EU-direktivet är i frågan om *individuell mätning*. Det är också den mest dubiösa vad gäller möjlighet till besparing eftersom det till sin helhet bygger på förhoppningen att människor sparar energi blott och bart därför att de får bättre mätvärden oftare.

Dessutom är det ifråga om värme i flerbostadshus en påhittad rättvisa när de som bor mitt i huset får lägre räkningar och de som bor i ytterlägenheterna drar det kortaste strået. Men det är klart att man kan isolera bättre mellan lägenheterna för att minska sådana effekter (OBS ironin!)

DET ÄR PÅ DET HELA TAGET få konkreta åtgärder i regeringens förslag och därför svårt att se hur (glädje-)kalkylen ovan skall uppfyllas. Man förlitar sig i allt väsentligt på att prisinstrumentet och användarnas respons på ekonomiskt rationella argument skall fungera. Förslagen utgår från att tillståndet i riket är gott och att "...befintlig verksamhet uppfyller kraven, ska fortsätta och i relevanta fall utvecklas" (avsnitt 10.2).

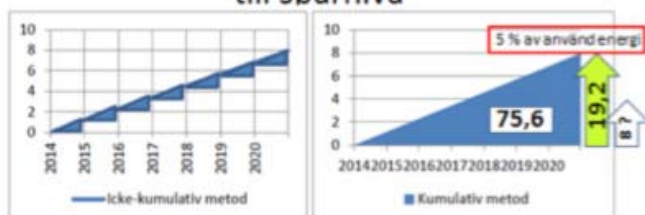
Ja så kan man ju se det – men låter det inte mest som en ursäkt för tanketorka? För det är väl inte ovilja?

Hans Nilsson

Hans Nilsson, ledamot i EnergiRådgivarnas styrelse, har i sommar analyserat Energieffektiviseringsdirektivet och kommenterat direktivets artiklar på sin blogg, fourfact.se

Stegvis uppbyggnad till sparnivå

- a) Skatter 32%
- b) Paket för offentlig sektor 21 %
- c) Fastighetspaketet 13 %
- d) Näringslivspaketet 26%
- e) Hushålls och energibolagspaketet 17%

Livsmedelslokalerna kan halvera energikostnaderna

BeLivs, Beställargruppen Livsmedelslokaler, har som mål att minska energianvändningen i landets livsmedelslokaler. Man samlar erfarenheter, goda exempel, initierar demonstrationer och bidrar till utveckling av ny teknik och nydanande systemlösningar.

MAN RÄKNAR MED ATT DET GÅR att energieffektivisera med upp till 50 procent i landets livsmedelslokaler.

Under de närmaste åren ska BeLivs därför jobba med att öka kompetensen för hur detta ska ske.

Energimyndigheten startade BeLivs 2011. BeLivs uppdrag är att vara en objektiv part och att driva utvecklingsprojekt med energieffektivisering och miljöfrågor som gemensamma nämnare bland sina medlemmar i deras fastigheter.

Resultaten och erfarenheterna av projekten publiceras som rapporter på belivs.se och är kostnadsfria att ta del av. Alla bolag i branschen, även de som inte är medlemsföretag, kan därför dra nytta av BeLivs arbete.

EN STOR ANDEL ELENERGI används i butiker och livsmedelslokaler. Det uppskattas att enbart traditionella butiker i industriländer använder ca 4 % av landets totala elanvändning. Räknar man dessutom med de icke lika traditionella butikerna är siffran mycket större.

BeLivs uppgift är att skynda på utvecklingen mot energieffektiva livsmedelslokaler genom att driva utvecklingsprojekt.

Projektet handlar om att visa att och hur energieffektiv teknik och system fungerar i verkligheten, tillsammans med medlemmarna.

En lika viktig uppgift är att föra

ut erfarenheter från projekten till resten av branscher som är kopplade till livsmedelslokaler.

BELIVS SKA HJÄLPA SVERIGE att nå de uppsatta energimålen. Med i arbetet finns Sveriges ledande aktörer inom området livsmedelslokaler.

– Det är en grupp med stor kompetens som vill ställa krav och öka på beställarkompetenser, säger Ulla Lindberg, koordinatör för BeLivs.

BeLivs mål är att få ut energieffektiva system och produkter tidigare på marknaden.

Parallellt med en ökad energieffektivitet skall utvecklingsprojekten också förbättra eller bibehålla verksamheten och inomhusmiljön i lokalerna och vara ekonomiskt lönsamma. Det är viktigt att produkter och system som investeras i är kostnadseffektiva för BeLivs. Innemiljön och verksamheten, dvs kyla och försäljning av varor, får inte påverkas negativt.

LIVSMEDELSLOKALER innefattar fastigheter med en verksamhet där en stor andel energi går åt till att kyla och förvara livsmedel.

För att energieffektivisera är det därför viktigt att jobba med alla systemen i lokalen som påverkar och interagerar systemen i fastigheten. Det innefattar allt från kyl&frys-förvaring till värme, ventilation och belysning. Dörrar och lock som håller kylan på plats. Värmeåtervinning, bättre underhåll och rengöring av kyl-

BeLivs är ett nätverk och ett samarbete mellan myndighet, handel, akademi och utrustningsleverantörer. Energimyndigheten startade BeLivs 2011 med målet att via demonstration och kompetensutveckling öka antalen energieffektiva livsmedelslokaler. Axfood AB, Bergendahls Food AB, City Knalleland, ICA AB, KF Fastigheter, Max Hamburgerrestaurang, Svenska Statoil AB samt Örebro kommun ingår i beställargruppen.

maskiner, fläktar för att nämna några konkreta förslag är sådant som kan öka på energieffektiviseringen.

PROJEKTEN SOM BEDRIVS inom BeLivs ska i stor utsträckning vara tillämpade med tydliga uppsatta mål som har relevans för området och som bidrar till att uppfylla BeLivs angivna verksamhetsmål och framgångskriterier. Om du vill föreslå ett projekt till Beställargruppen kontakta kansli för uppgifter och tillvägagång.

BeLivs uppdaterar löpande sin hemsida belivs.se med nyheter, rapporter och checklistor.

Ulla Lindberg
010-516 50 00
belivs@sp.se

NÅGRA HEMSIDOR ATT HÅLLA KOLL PÅ

Belysningsbranschen tillhandahåller rapporter och skrifter om nya belysningsrön. *Allt ljus på arbetsmiljön* och *LED för belysning inom- och utomhus* är två av de nyde senaste som kan laddas ner gratis.

VVS-Forum är snabba med nyheter om energieffektivisering.

Offentliga fastigheter publicerar även de rapporter om energieffektivisering, exempelvis *Incitament för energieffektivisering* som kom i våras och som är gratis att ladda hem.

Omistlig är Hans Nilssons kommenterande blogg fourfact.se som nu i sommar gått igenom EED artikel för artikel.

Energieffektiv.com är en hemsida om energieffektivisering som drivs av Ahlsell. Skrifter, tips och råd att ladda ner.

Total kontroll över det internationella läget när det gäller energieffektivisering hittar du på ecee.org

Euractiv bevakar allt som händer i EU. Här finns en Energy-flik med många intressanta nyheter.

Få byggnader i Stockholm klarar kraven

I Stockholm är energikravet 55 kWh/m² jämfört med motsvarande krav i BBR på 90 kWh/m². Kravet gäller nybyggnation.

HAMMARBY SJÖSTAD förs ofta fram som ett exempel i framkant när det gäller energi- och klimatanpassning, men inte många byggnader där har den energiprofilen.

När tidningen *Byggindustrin* granskade energideklarationer för Hammarby sjöstad i Stockholm klarade bara fyra procent av de granskade byggnaderna dagens krav.

I Västra hamnen i Malmö var motsvarande siffra 24 procent och Norra Älvstranden i Göteborg klarar sig bäst med 31 procent.

– Byggnaderna är inte mer än tio år gamla vilket pekar mot ett mycket konstigt tänk vad gäller energiprestanda, säger Josefin Wangel som forskar på miljöstrategisk analys vid KTH.

I antologin *Hållbarhetens villkor* ställer Josefin Wangel frågan Hur hållbara är Hammarby sjöstad och Norra Djurgårdsstaden? Hennes bokkapitel handlar om vilka krav vi egentligen bör ställa på en stad för att den ska kunna kallas hållbar, och analyserar sedan Hammarby sjöstad och Norra Djurgårdsstaden utifrån dessa.

Se vidare på KTH

Även om resultaten ännu låtit vänta på sig har Stockholm verkligen ambitioner att bygga energieffektivt. Norra Djurgårdsstaden kanske blir det goda exempel som Hammarby sjöstad inte riktigt lyckats leva upp till.

Attefall krigar mot särkraven istället för att ta nya initiativ

Bostadsminister Stefan Attefall tycks ha förklarat krig mot – ja vad? Kommunerna, miljörörelsen eller vad? För inte är det vare sig bostadskostnaderna eller växthusgaserna. Nyligen skall han ha yttrat att de enda som tjänar på de tekniska särkraven är mineralullsindustrin!

”De enda som tjänar på de tekniska särkraven är mineralullsindustrin. Och man borde undersöka hur mycket koldioxid den industrin släpper ut. Mellan 60–80 procent av koldioxidutsläppen från hus släpps ut i produktionsfasen. Bara 20–40 procent av CO₂-utsläppen kommer från driften. Låt oss lägga energin på produktionen och det befintliga beståndet, i stället för att diskutera 5 kWh hit eller dit.” (Intervju i VVS-forum)

Det är svårt att se hur han kan nå de siffrorna. I en jämförelse av dels normalhus och dels olika sätt att bygga så kallade passivhus redovisar man att även med passivhus som objekt kommer man som bäst till 50/50. I jämförelse med byggreglerna (BBR) så ligger passivhusen betydligt lägre energimässigt.

SKL gör en jämförelse mellan olika system för energikrav och visar bland annat att Sverige även med passivhuskrav inte ligger särskilt bra till i internationell jämförelse.

DEN UTREDNING som bostadsministern lät göra tidigare, och som tycks vara grunden till hans oro, ledde inte i bevis att byggreglerna är ett problem. Utsagan i den baserades på en enkät där de svarade fick ange om de trodde att kraven hade någon inverkan och i så fall hur mycket. Dessutom fanns en beräkning på ett fiktivt hus och om vilket det inte angavs på vilket sätt det skulle vara

representativt. Man visar alltså inte kostnaden för boendet utan enbart (möjligen) investeringen!

1. Den första frågan måste vara om de ökade produktionskostnaderna innebär minskade driftkostnader och lägre totalkostnad (Lifecycle). Det antogs av den s.k. ”Bygga Bo dialogen” som också hade ambitionen att ökad kvalitet skulle leda till bättre finansiering, lägre försäkringspremier etc. Husens andrahandsvärde borde också vara en faktor att beakta. I Finland (Green Building) har man visat att lägre energianvändning ger högre värde. Här kan ministern visa initiativ!

2. Det finns mycket erfarenhet av variationer i byggnaders funktion vad avser energi och miljö men som inte tagits tillvara. Energi-

myndighetens projekt *Lågan (Låg Användning)* har inte tillräckligt analyserats eller kommunicerats. Här skulle ministern kunna ta ett initiativ!

3. Kommunala (och andra) krav är en naturlig del av en marknadsekonomi och marknadens lärande innebär att de högre kostnader som kan följa med den första produkten i sitt slag snabbt sjunker. Kommunernas krav är funktionella och inte produktspecifika. De är alldeles nödvändiga för att vi skall få fram bättre tillämpningar. Vad ministern skulle kunna göra är att samla några av de mera framgångsrika och låta dem göra en sammanställning av vad som går och vad som kanske är mera problematiskt.

4. Mera allmänt så är ett av problemen att vi inte har någon bra återkoppling mellan akademi och marknad på det sätt som fanns i gamla Byggeforskningsrådet (BFR). Ministern skulle kunna ta initiativ till att återupprätta den funktionen så att vi får ett bättre underlag för beslut.

MINISTERNS FUNDERINGAR om vilken industri som tjänar på kraven är konstig för den kan ju vändas mot honom. Vilken industri tjänar på att kraven hålls låga (och totalkostnaderna för boendet höga)? Det finns procent överallt! Tänk på det!

Hans Nilsson
Fourfact.se

NEJ TILL SLÖSERIET – hur lönsamt som helst!

**INBJUDAN TILL
ENERGIRÅDGIVARNAS KONGRESS 2013
JÖNKÖPING, ELMIA-MÄSSAN, 24 - 25 SEPTEMBER**

NEJ TILL SLÖSERIET

– hur lönsamt som helst!

HÖG TID ATT KÖRA IGÅNG!

Nu är det verkligen dags att växla upp!

Vi tycker att det går för långsamt – tåget som ska driva på energieffektiviseringen måste öka farten och alla som står på perrongen måste kliva på!

Det finns många som vill mycket i Sverige – men det finns dessvärre också många som bromsar upp. Att minska energianvändningen innebär *inte* minskad tillväxt eller att det blir så dyrt så att vi inte får några pengar över. Tvärtom! Vi skapar en möjlighet till många nya gröna jobb och det finns många exempel på att energieffektivisering inte innebär höga kostnader utan *vinster* i form av lägre drift- och underhållskostnader och ett bättre klimat.

Vid årets kongress vill vi lyfta fram dem som har gjort något riktigt bra och visa hur det är möjligt att genomföra lyckade energieffektiviseringar med god lönsamhet. Vi kommer att få lyssna på flera företag som har varit kreativa och initiativrika och skapat lösningar som har minskat energianvändningen framför allt genom att tänka smart och nytt och inte alls huvudsakligen genom att bända upp plånboken. Sånt gillar vi! På vår kongress kommer du att bli fylld av positiv inspiration, laddad med argument och erfara en känsla av att det är möjligt att spara energi och att det kan leda till ett miljövänligare samhälle.

Missa inte detta lysande tillfälle att träffa andra inom branschen som passioneras av den spännande utveckling som sker på energieffektiviseringsområdet. Du som varit med förr vet att det är här man deltar i informationsutbytet om det senaste inom verklig energieffektivisering! Du är varmt välkommen till en intressant och kul kongress med EnergiRådgivarna.

Väl mött i september!

Birgitta Govén

Ordförande, EnergiRådgivarna

ENERGIRÅDGIVARNAS KONGRESS 2013

NEJ TILL SLÖSERIET – hur lönsamt som helst!

JÖNKÖPING, ELMIA-MÄSSAN, 24 - 25 SEPTEMBER.

PRELIMINÄRT PROGRAM

24 SEPTEMBER: START 13.00 • FIKA 14.45 • AVSLUT 16.45 • MIDDAG 18.00

Välkommen till EnergiRådgivarnas kongress 2013

Birgitta Govén, EnergiRådgivarna

Ett rikt liv. Allt är inte bara teknik!

Lars Andrén och Erika Brokvist: Att lyckas med energieffektivisering innebär också att fundera på hur vi tänker, vad som verkligen betyder något i våra liv.

Energieffektiviseringsdirektivet – hur blir det?

Fredrik von Malmberg, Regeringskansliet, om det nya energieffektiviseringsdirektivet. Hur stora blir förändringarna och vilka mål kommer Sverige sätta för att vi ska klara av EU:s mål att minska energianvändningen och CO₂-utsläppen?

Systematisk, framgångsrik energieffektivisering i Electrolux

Tomas Dahlman, Electrolux, berättar om hur man med enkla medel och envishet lyckats minska energinotan med över 300 MSEK per år.

Hur sköter man energirådgivning i ett land i ekonomisk kris?

Georgios Tragopoulos, WWF Spanien, ger oss en inblick i hans dagliga arbete. På engelska.

MIDDAG **Årets EnergiRådgivare utses!**

25 SEPTEMBER: START 09.00 • FIKA 10.00 • AVSLUT 12.00

Ett hus – fem möjligheter. Och energieffektiv torkning i tvättstugor

Roland Jonsson, energichef på HSB, berättar om två BeBo-projekt för att energieffektivera på olika nivåer i byggnader där man ser till helheten och fokuserar på driftnetto och månadsavgifter. Halverad energianvändning är målet. Nya energitaxor kräver nytt tänk! Energieffektiv torkning. Redovisning av BeBo projektet. Torkningen av tvätt skall räknas bort vid energideklaration men eftersom torkningen använder mer energi än vad man kan tro så blir husets energianvändning för hög.

STOKAB tar vara på överskottsvärmen

Gymnasieskolan Östra Real i Stockholm värms upp genom att överskottsvärmen från STOKAB:s bredbandsknutpunkter överförs till skolan. *Anders Broberg,* informationschef.

Hållbar lönsamhet. Räkna med LCC

Heini-Marja Suvilehto från Miljöstyrningsrådet: Hur görs en hållbar upphandling? Räkna på lönsamma investeringar ur ett hållbart perspektiv med LCC (Life Cycle Cost)!

Energieffektiviseringens roll för att nå ett hållbart samhälle

Jennie Nilsson, Socialdemokraterna

DISKUSSION

ENERGIRÅDGIVARNAS KONGRESS 2013

JÖNKÖPING, ELMIA-MÄSSAN, 24 - 25 SEPTEMBER

ANMÄLAN

DELTAGARAVGIFT

EnergiRådgivarnas kongress är öppen för alla och kostar 3 100 kronor exkl moms per person. I denna avgift ingår ett medlemskap i föreningen under 2014. För medlemmar i EnergiRådgivarna och i EEF kostar det 2 500 kronor exkl moms. Festmiddag 24 september ingår i priset.

Studerande är också mycket välkomna att delta på kongressen. De betalar 575 kronor inkl moms per person och då ingår medlemskap i föreningen under 2014. Studenter som redan är medlemmar betalar 225 kronor inkl moms. Fika ingår i avgiften, dock ej middag.

ELMIA FASTIGHET 2013 BJUDER PÅ ENTRÉAVGIFTEN TILL MÄSSAN!

När du anmält dig till EnergiRådgivarnas kongress kommer du att få en bekräftelse per mejl från oss med en länk till Elmia Fastighetsmässas hemsida. En inbjudningskod länkar till en sida där du kan skriva ut din kostnadsfria entrébiljett.

BOENDE

Logi ordnas inte av EnergiRådgivarna och ingår inte i kongressavgiften.

ANMÄLAN

Anmälan senast 10 september. Anmälan är bindande. Inbetald deltagaravgift återbetalas endast vid uppvisande av sjukintyg. Anmälan kan dock överlåtas på annan person. Antalet platser är begränsat, först till kvarn gäller. Anmälan görs på EnergiRådgivarnas hemsida. Du kommer direkt till anmälningsblanketten genom att **klicka här!**

FRÅGOR

Välkommen att ställa frågor om kongressen till **Birgitta Govén**, tel 070-210 14 44
birgitta.goven@aton.se

ENERGIRÅDGIVARNA

St Göransgatan 84, 112 38 Stockholm

tel: 08-34 32 45 kansliet@energiradgivarna.com

www.energiradgivarna.com